

KORRALDUS

Lasila III kruusakarjääri korrastamistingimuste esitamine

I. ASJAOLUD

Maanteeamet (registrikood 70001490, aadress Harju maakond, Tallinn, Nõmme linnaosa, Teelise tn 4, 10916) esitas Keskkonnaametile 10.05.2018 kirjaga nr 16-5/18/23064-1 taotluse endise Lasila III kruusakarjääri ala korrastamistingimuste saamiseks (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 11.05.2018 nr 12-2/18/7357). Uus taotlus esitati 27.08.2018 (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 27.08.2018 nr 12-1/18/14002).

Maanteeameti eelkäijale, Rakvere Teede Remondi ja Ehituse Valitsusele, kuulunud Lasila III kruusakarjäär asub Lääne-Virumaal Tapa vallas Piisupi külas Karjäärüküna 8,20 ha suurusel kinnistul (katastritunnus 78701:001:0102). Kinnistu valitsejaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning volitatud asutuseks Maanteeamet.

Tegemist on endise mahajäetud ja korrastamata karjääri alaga. Ala on osaliselt kaetud metsaga. Korrastataval alal paikneb Lasila harivesiliku püsielupaik (KLO3000739). Püsielupaik on moodustatud keskkonnaministri 04.07.2005 määrusega nr 56 „Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ (edaspidi kaitse-eeskiri) II kaitsekategooriasse kuuluva liigi harivesiliku (*Triturus cristatus*) elupaikade kaitseks.

Püsielupaigas tuleb tagada liigi soodne seisund. Harivesilik on loodusdirektiivi II ja IV lisa liik. Lasila harivesiliku püsielupaik on Natura 2000 võrgustiku ala – Lasila loodusala (EE0060206). Püsielupaigas on registreeritud ka II kaitsekategooria liigi harilik mudakonn (*Pelobates fuscus*) elupaik (KLO9101684). Kaitse-eeskirja § 4 lõike 3 kohaselt on püsielupaiga veekogudes koosluse liikide mitmekesisuse tagamiseks keelatud:

- 1) veekogu asustamine kaladega;
- 2) puude istutamine veekogude lõuna- ja idakaldal 50 m kauguseni veepiirist.

Kaitse-eeskirja § 4 lõike 6 kohaselt on püsielupaigas muuhulgas lubatud harivesiliku elutingimuste säilitamiseks vajalikud tööd. Püsielupaigas kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevused on sätestatud kaitse-eeskirja § 4 lõikes 5. Seega tuleb Lasila III kruusakarjääri korrastamisel lähtuda harivesiliku püsielupaikade kaitse-eeskirjast. Liigi jaoks soodsate elutingimuste tagamisel lähtuda liigieksperti Riinu Rannapi koostatud nõuetest Lasila kruusakarjääri rekultiveerimiseks (Lisa 1).

Korrastatava ala põhjaserv asub osaliselt Lasila looduskaitsealal. Lasila looduskaitseala (Lasila loodusala) territooriumil on registreeritud I ja II kaitsekategooria taimeliikide kasvukohad. Registreeritud kasvukohad (KLO9326215) ja (KLO9326219) asuvad vähesel määral ka väljaspool kaitseala, korrastataval katastriüksusel 78701:002:0102. Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade näol on korrastataval alal tegemist metsastunud alaga, mida korrastustööd ei hõlma.

II. KAALUTLUSED KORRASTAMISTINGIMUSTE ESITAMISEL

2.1. Õiguslik alus

Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 80 lg 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi korrastamisprojekti) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt.

Keskkonnaamet on korrastamistingimuste koostamisel kasutanud järgmiseid dokumente: Lasila III kruusakarjääri rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne (OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö nr 11/0776, 2012), Lasila III kruusakarjääri maavara kaevandamise loa taotlus (OÜ Inseneribüroo STEIGER 2011), Lasila kruusakarjääri korrastamistingimused (OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2010), Lasila kruusakarjääri korrastamisprojekti (OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2013).

Keskkonnaamet esitab taotlejale korrastamistingimused, lähtudes keskkonnamõju hindamisest soovitudest, (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamustest. Juhul, kui kaevandatud maa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis arvestatakse ka Kaitseministeeriumi arvamust. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele, tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda maapõueseaduses sätestatud nõuetest MaaPS § 81 lg 9.

Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lg 5 alusel 25.01.2019 kirjaga nr 12-1/18/14002-2 Tapa Vallavalitsuselt ja Maanteeametilt (kinnistu volitatud asutus) arvamust Lasila III kruusakarjääri korrastamistingimuste väljastamiseks.

Maanteeamet esitas oma arvamuse 31.01.2019 kirjaga nr 16-5/19/4253-2, milles palub muuta korrastamistingimuste eelnõu järgmiseid punkte:

3.1.3 Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased. Karjääri küljed tuleb kujundada nii, et oleksid välditud varingud, erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui looduslik varisemisnurk.

Palume täpsustada p 3.1.3, kas kogu ala võib muuta looduslähedaseks või on alasid, mida tehnoloogiliselt korrastada ei tohi. Palume plaani, millel märgitud alad, mida korrastada ei tohi.

Keskkonnaamet lisab korrastamistingimuste juurde plaani, mille on märgitud kaitsealuste taimede asukohad, kus tehnoloogilist korrastamist teostada ei tohi. Ülejäänud ala tuleb võimalikult looduslähedaseks kujundada.

Keskkonnaamet lisab eelpool nimetatud tingimusele juurde, et tehnoloogilist korrastamist ei ole lubatud teostada plaanil (Lisa 2) kollasega tähistatud aladel.

3.1.4 Karjääri põhja ei tohi katta pinnasega.

Palume täpsustada p 3.1.4, millise pinnasega karjääri põhja katta ei tohi, nt kui on vajalik põhja silumine (vastavalt p 3.1.3 looduslähedaseks muutmise), siis kas karjääri põhjas olev pinnas on selleks sobilik. Palume lisada info, kas järske ning kõrgeid nõlvu võib laugemaks muuta kattepinnasega, nii nagu seda on varasemalt kaevandamiskäigus tehtud (Lisa 1_Foto korrastamata ja korrastatud nõlvast).

Keskkonnaamet märgib, et vastavalt Riinu Rannapi koostatud nõuetele (Lisa 1) kaeveööde lõppedes ei tohi karjääri põhja katta pinnasega, et vältida karjääri kiiret taimestumist ja võsastumist. Seega tuleb karjääri põhi jätta koorituks. Juhul kui kooritud pinnas on lükatud vallidesse või hunnikutesse, siis oleks kõige parem sellised pinnasehunnikud alles jätta, pakkudes nii mudakonnale paremaid peitumisvõimalusi.

Seega kooritud (huumuserikka, taimekasvu soodustava) pinnasega karjääri põhja katta ei tohi. Karjääri külgedes olevate nõlvade laugemaks muutmiseks võib seda kasutada.

Keskkonnaamet täpsustab eelpool nimetatud tingimust järgmiselt: Karjääri põhja ei tohi katta huumuserikka, taimekasvu soodustava pinnasega.

3.1.6 Kudemistingimuste parandamiseks tuleb võimalusel rajada alale juurde üksteisest isoleeritud kahepaiksetele sobivaid väikeveekogusid.

Palume Keskkonnaametil punkt 3.1.6 konkreetsemaks muuta. Antud punkt ei ole korrastamistingimus. Palun esitage väikeveekogude rajamise maht (veekogude arv ja pindala), asukohad jm oluline info, st palume välja selgitada kaitse all olevate liikide säilitamiseks vajalikud tööd.

Keskkonnaamet märgib, et vastavalt Riinu Rannapi koostatud nõuetele (Lisa 1). Kudemistingimuste parandamiseks tuleb karjääri rajada (lisaks praegu seal olemasolevatele veekogudele) veel 5-7 üksteisest isoleeritud väikeveekogu. Kuna sobivate väikeveekogude vähesus on üheks peamiseks harivesiliku ja mudakonna arvukuse languse põhjuseks, on Lasilas suurepärase võimalus nende liikide kudemistingimuste parandamiseks ja asurkondade elujõulisuse suurendamiseks. Praegu on nii harivesiliku kui mudakonna kudemine teada vaid 1-2 veekogus, mis pikaajalises perspektiivis on elujõulise asurkonna säilimiseks ebapiisav. Rajatavate veekogude suurus peaks olema 100 - 300 m², kuid kindlasti mitte väiksemad kui 100 m²! Veekogude kaldaala peab olema lauge (kalda kalle mitte rohkem kui 25° ja veekogude maksimaalne sügavus ei tohiks ületada 1,5 m (joonis 1). Lauge kaldaala tagab madalaveelise kiiresti soojeneva veela tekke, mis on äärmiselt oluline nii kahepaiksete kudu kui kulleste kiireks arenguks. Kõik rajatavad veekogud peavad olema vooluveekogudest (kraavid, ojad) isoleeritud, et ära hoida kalade, setete ja võimaliku reostuse sattumist kudemisveekogudesse.

Keskkonnaamet täpsustab eelpool nimetatud täiendavat tingimust järgmiselt: kudemistingimuste parandamiseks tuleb korrastatavale alale rajada vastavalt Riinu Rannapi koostatud nõuetele (Lisa 1) väikeveekogusid.

3.1.7 Korrastamise käigus ei tohi muutuda kaldajoon- ega kalle, kaldanõlvad peavad olema laued ning vabad kõrgemast taimestikust/rohustust, võsast ja kõrgematest kändudest.

Korrastamise käigus ei tohi muutuda kaldajoon- ega kalle, kaldanõlvad peavad olema laued - kas sellega kinnitab Keskkonnaamet, et kaldajoon ja kalle on käesoleval hetkel laued ning neid korrastamistöde käigus ei muudeta?

Keskkonnaamet täpsustab, et pidas selle korrastamistingimuse punkti all silmas karjääris olevate väikeveekogude kaldajoont ja nõlvasid.

Keskkonnaamet täpsustab eelpool nimetatud korrastamistingimust järgmiselt: Korrastamise käigus ei tohi muutuda olemasolevate väikeveekogude kaldajoon- ega kalle, kaldanõlvad peavad olema laued ning vabad kõrgemast taimestikust/rohustust, võsast ja kõrgematest kändudest.

3.1.9 Kui korrastamise käigus teostatakse võsaraiet või kõrgrohustu niitmist, tuleks jäätmed viia tiigist eemale või laotada hajusalt üle maapinna.

Palume infot, kas võsaraie, kõrgrohu niitmine on kaitse all olevate liikide säilitamiseks vajalik töö. Punktist 3.1.7 võib järeldada, et kalda nõlvadel tuleb seda tööd teostada, palume punkt 3.1.9 muuta konkreetsemaks ning lisada info, kas ja millistes kohtades nimetatud töid teostada.

Keskkonnaamet märgib, et vastavalt Riinu Rannapi poolt koostatud nõuetele (Lisa 1) on mõlemale liigile väga oluline, et kudemisveekogud asetseksid päikesepaistel. Liigselt varju jäänud veekogudes ei soojene vesi piisavalt ning harivesiliku ja mudakonna kudu ning vastsed ei saa seetõttu areneda ning hukkuvad.

Keskkonnaamet märgib, et kudemisveekogude kallaste niitmine avab kaldad päikesepaistele ning võimaldab loomade liikumist erinevate veekogude ja elupaikade vahel ning selleks on vajalikud punktis 3.1.9 nimetatud tööd.

Keskkonnaamet täpsustab eelpool nimetatud täiendavat tingimust järgmiselt: Kudemisveekogude kalda nõlvadel teostada võsaraiet ja/või kõrgrohustu niitmist. Töödel tekkinud jäätmed viia tiigist eemale või laotada hajusalt üle maapinna.

3.1.10 Kui korrastamine puudutab ka tiiki, siis tuleks säilitada vesilikele sobilik veerežiim ja tiigi morfoloogiline kuju, sügavus mitte üle 2 m, sobilik 1-1,5 m, mis oleks samuti vesilikele sobilik.

Palume infot, kas ja mis osas tiik vajab korrastamist. Punkt 3.1.10 on vastuolus punktiga 3.1.7, kus märgitud, et korrastamise käigus ei tohi muutuda kaldajoon- ega kalle.

Keskkonnaamet märgib, et ei nõua olemasolevate tiikide korrastamist, seega kustutatakse eelpool nimetatud tingimus.

3.1.11 Kui korrastamine hõlmab taimestiku istutamist, tuleb läbi mõelda, milline taimestik sobib vesilike elutingimustega.

Palume infot, kas ja millistel aladel taimestiku istutamine on vajalik. Nt P 3.1.7 on märgitud, et kaldanõlvad peavad olema vabad taimestikust/rohustust. P 3.1.1 on märgitud, et kaevandatud maa korrastada metsamaaks ja veekogude maaks.

Keskkonnaamet märgib, et taimestiku istutamine ei ole tingimata vajalik. Ala on osaliselt kaetud metsaga. Metsastunud alal on registreeritud ka kaitsealuste liikude kasvukohad (Lisa 2), kus korrastamistööd ei ole lubatud teostada.

Keskkonnaamet kustutab eelpool nimetatud tingimuse.

3.1.12 I ja II kaitsekategooria taimede kasvukohal mitte korrastamistööd teostada

Palume skeemi, kus nimetatud kasvukohad paiknevad.

Keskkonnaamet on koostanud plaani aladest, kus ei ole lubatud teostada korrastamistööd (Lisa 2).

3.1.13 Vajadusel kaasata töösse kahepaiksete eksperte.

Palume kustutada punkt 3.1.13 ja Keskkonnaametil korrastamisprojekti kinnitamisel kaasata vajadusel kahepaiksete eksperte. Korrastamisprojekti raames pannakse kokku korrastamistööde mahud, seejärel kinnitatakse projekt Keskkonnaameti poolt. Mahtude alusel korraldab Maanteeamet korrastamistööde teostamiseks riigihanke, hilisemad muudatused korrastamistööde käigus tähendaks hanketingimuste muutmist või hanke nurjumist, vastasel korral oleks tegemist riigihangete seaduse rikkumisega. Seetõttu ei pea Maanteeamet mõistlikuks korrastamisel enam liigieksperte kaasata, kõik tööd teostatakse vastavalt korrastamisprojektile.

Keskkonnaamet nõustub eelpool nimetatud punkti kustutamisega.

Maanteeamet märkis oma 31.01.2019 kirjas, et pärast ala korrastatuks tunnistamist teeb Maanteeamet ettepaneku kinnistu üle anda Keskkonnaministeeriumi haldusalasse, seetõttu palume tingimuste väljastamisel analüüsida, millisena Keskkonnaministeerium Karjäärikünka kinnistut soovib hallata/kasutada ja vastavalt sellele tingimusi konkretiseerida.

Keskkonnaamet märgib, et ei oska hetkel täpsustada seda millise ameti hallata jääb tulevikus korrastatav ala.

Keskkonnaamet täpsustab tingimust 3.1.5. (Karjääri ei tohi metsastada (ei tohi istutada juurde puid)) järgmiselt: Karjääri korrastamisel ei tohi lisada metsastatud alasid (ei tohi istutada juurde puid).

Tapa Vallavalitsus palus oma 01.02.2019 e- kirjaga (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 04.02.2019 nr 12-1/19/1781) arvamuse esitamise tähtaega pikendada kuni 01.03.2019.

Keskkonnaamet saatis täiendatu korrastamistingimused XX.XX.XXXX kirjaga nr XX Tapa Vallavalitsuselt ja Maanteeametilt (kinnistu volitatud asutus) arvamuse saamiseks ning määras vastamiseks uued tähtajad.

Tapa Vallavalitsus esitas Keskkonnaametile arvamuse XX.XX.XXXX kirjaga nr XX, milles nõustutakse/ei nõustuta kaevandatud maa korrastamistingimustega. Maanteeamet esitas Keskkonnaametile arvamuse XX.XX.XXXX kirjaga nr XX, milles nõustutakse/ei nõustuta kaevandatud maa korrastamistingimustega. Keskkonnaamet arvestab/ei arvesta laekunud ettepanekutega /ja määrab need korrastamisprojekti lisatingimusteks. Lisatingimuste rakendamine on vajalik, et.....

Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lg 1 tuleb enne haldusakti andmist anda menetlusosalisele võimalus esitada oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet edastas XX.XX.XXXX kirjaga nr XX korrastamistingimuste eelnõu Maanteeametile. Maanteeamet teatas XX.XX.XXXX esitatud kirjaga nr XX, et tal eelnõu kohta käivaid arvamusi ja ettepanekuid on/ei ole.

2.2. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*edaspidi KeHJS*) § 6 lõike 2 punkti 2 kohaselt peab loa andja andma eelhindangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamine on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust. Eelhindamisel ja keskkonnamõju hindamise vajalikkuse kaalumisel lähtub otsustaja keskkonnaministri 16.08.2017 määruses nr 3 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ toodud kriteeriumidest.

Vastavavalt keskkonnamõju eelhindangule (Keskkonnaameti XX.XX.XXXX kiri nr XXX) puudub endise Lasila III kruusakarjääri mäeeraldise korrastamisel oluline keskkonnamõju. Seega ei ole vajalik keskkonnamõju hindamise algatamine.

III. OTSUSTUS

Arvestades eeltoodut ja võttes aluseks MaaPS §-le 81 lg 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 15.08.2016 käskkirja nr 1-1/16/306 „Osakondade põhimääruse kinnitamine“ lisa 1 „Keskkonnaosakonna põhimääruse kinnitamine“ ning tuginedes Tapa Vallavalitsus XX.XX.XXXX otsusele nr XX, maaomaniku XX.XX.XXXX ettepanekutele ja kaevandamisloa omaja taotlusele, otsustan:

3.1 Anda Maanteeametile maavara kaevandamise endise Lasila III kruusakarjääri korrastamisprojekti koostamiseks järgmised korrastamistingimused.

- 3.1.1 Kaevandatud maa korrastada metsamaaks ja veekogude maaks;
- 3.1.2 Lähtuda keskkonnaministri 04.07.2005 määrusest nr 56 „Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“;
- 3.1.3 Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased. Karjääri küljed tuleb kujundada nii, et oleksid välditud varingud, erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui looduslik varisemisnurk. Tehnoloogilist korrastamist ei ole lubatud teostada kaitsealuste taimede kasvukohal (Lisa 2 plaanil kollaseks värvitud alad);
- 3.1.4 Karjääri põhja ei tohi katta huumusrikka, taimekasvu soodustava pinnasega;

- 3.1.5 Karjääri korrastamisel ei tohi lisada metsastatud alasid (ei tohi istutada juurde puid);
- 3.1.6 Kudemistingimuste parandamiseks tuleb korrastatavale alale rajada vastavalt Riinu Rannapi koostatud nõuetele (Lisa 1) väikeveekogusid;
- 3.1.7 Korrastamise käigus ei tohi muutuda olemasolevate väikeveekogude kaldajoon- ega kalle, kaldanõlvad peavad olema laaged ning vabad kõrgemast taimestikust/rohustust, võsast ja kõrgematest kändudest;
- 3.1.8 Tiikidesse ei tohi sattuda erinevaid setteid, pinnast ja muud, samuti bioloogilisi jäätmeid;
- 3.1.9 Kudemisveekogude kalda nõlvadel teostada võsaraiet ja/või kõrgrohustu niitmist. Töödel tekkinud jäätmed viia tiigist eemale või laotada hajusalt üle maapinna;
- 3.1.10 I ja II kaitsekategooria taimede kasvukohal mitte korrastamistöid teostada (Lisa 2 plaanil kollaseks värvitud aladel);

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo
keskkonnaosakond

Saata: Maanteeamet, Tapa Vallavalitsus

Lisad:

1. Lasila_rekultiveerimisest TU.pdf
2. Plaan „Kaitsealuste liikide kasvukoht.jpg“

Merike Rosin
maapõuespetsialist
maapõuebüroo
keskkonnaosakond

Camilla Kastein
kaitsekorralduse spetsialist
Põhja regioon

Riina Pomerants
looduskasutuse spetsialist
Põhja regioon